

MIÉRT TANUL A FELNŐTT EMBER?

KÉSZÍTETTE:

HANÓ JÁNOSNÉ
A Szapáry utcai óvoda
tagintézmény vezetője

„Minden felnőttkorban megkezdett tanulási folyamat tiszteletet érdemel.”

A felnőttkori tanulással kapcsolatban 1895-ben William James elmélete általánosan elfogadott volt. E szerint tanulni, új ismereteket befogadni és készségeket megszerezni csak 25 éves korunkig vagyunk képesek. 25 éves kor fölött csupán abból a tudásanyagból „élünk”, melyet addig felhalmoztunk.

A XX. század első harmadában kezdődött pszichológiai vizsgálatok természetesen cáfolták ezt az elméletet, pontosítva a felnőttkori tanulást determináló tényezők sajátosságait.

Ma már társadalomkutatók, gazdasági és oktatási szakemberek egyaránt állítják, hogy a XXI. század a nyílt, információs társadalom és az élethosszig tartó tanulás korszaka. Világunkban az ember boldogulása nagymértékben függ attól, hogy képes-e az őt érő információ áradatból a számára fontos, a személyes döntéseit segítő információk kiválasztására, értelmezésére, alkotó felhasználására.

Azok viszont, akik nem tudnak, vagy nem akarnak a felnőttoktatásba bekapcsolódni, egyre inkább leszakadnak a társadalom tanulni tudó vagy akaró rétegeitől.

A tanulástól való elzárkózás mögött gyakran az húzódik meg, hogy a felnőtt ember nem szívesen adja fel a függetlenségét, és nem gondol arra, hogy a tanulás önrányítású is lehet.

Az önrányítás persze csak abban az esetben lehetséges, ha valaki képes már bizonyos tájékozottsággal felismerni, hogy a tanuláshoz mire van szüksége, hol találja meg az ismeretszerzés forrásait, hogyan lehet az adódó problémákat megoldani, a bennük levonható következtetéseket megfogalmazni.

A felnőttkori tanulással szemben sok emberben erős az ellenállás. Gyakori az önbizalomhiány, ami együtt jár azzal a hittal, hogy a tanulásképtelenség és a tudatlanság megszégyeníti az illetőt mások előtt.

Márpedig ezt egy felnőtt nehezen viseli el, különösen akkor, ha a családjában és a munkahelyén is körbeveszik tanuló emberek.

Még többen gondolják, hogy az élettapasztalat bőven elegendő, felesleges azt tanulással kiegészíteni. Arra hivatkoznak, hogy az ember új ismereteket szerezhet az újságokból, a rádió és a televízió híradásaiból és más műsoraiból, s ha valaki ezeket rendszeresen figyeli, jól értesült lehet. Csakhogy az így szerzett tájékozottság még nem tudás, mert ha valaminek nem értjük meg a jelentését, a más tényekkel összefüggő kapcsolatait, akkor ez csak felszínes értesülés marad, ami a gondolkodásban inkább csak zavart s nem tisztánlátást okoz.

A felnőtt ember sokféle céllal tanulhat. A tanulás lehet számára önmegvalósítás, szakmai érdek, pályamódosítást megalapozó vagy csak valamilyen új készség elsajátítását lehetővé tevő vállalkozás.

De állhat a háttérben:

- egzisztenciális motívum / megélhetésünk, létbiztonságunk kulcsa/
- presztízs/tekintély/megtartásának indítéka: „ha tanulok, tekintélyem lesz, ha nem peremre kerülök” illetve
- intellektuális indíték → Reisz szindróma.

A három motívum együtt, de külön- külön is jelentkezhet. /Csoma Gyula/

Tagóvoda vezetői kinevezésem 6 évvel ezelőtt történt. Tapasztalatok hiányában sok kudarc és sikertelenség ért, kolléganőim is éreztették velem, hogy csak egy vagyok közülük. A tanulás szándéka ezért először, mint presztízskérdés fogalmazódott meg bennem. Ugyanakkor új munkavállalói magatartásra is kényszerített, a munkaerő piaci követelményeknek is meg akartam felelni.

Örömhír volt számomra, amikor ezt olvastam: „a tanulás „kényszere” nem korlátozódik a tankötelezettség korára, illetve a fiatal felnőttkorra, hanem minden életszakaszban jelentkező feladattá, mintegy életformává válhat.” Kértem vezetőmet, hogy ha lehetséges szeretnék továbbtanulni, ismereteimet bővíteni az óvodavezetés területén illetve éreztem azt is /különösen gyermekeim társaságában/, hogy követnem kell a technikai- technológiai fejlődést, bővítenem számítógépes ismereteimet.

A beiskolázásom megtörtént, a tanulás rögzös útjára léptem, majd sikeres államvizsgát tettem.

A tanuláshoz egyéni és társadalmi szinten is elengedhetetlen tanulási kompetenciákkal rendelkezem: nyitottság, alkotóképesség, a változni tudás képessége. Ezek nélkül a képességek nélkül tudatos tanulási folyamat nem képzelhető el.

Azt is tudom, hogy kulcsfontosságú az élmény is, melyet a felnőtt tanuló a számára nyitott oktatási rendszerben szerez. Ha ez a tapasztalat negatív – újabb kudarcélmény, szégyenérzet, az életkornak nem megfelelő oktatási módszerek, a visszacsatolás hiánya –, a tanulásra való hajlandóság teljes megszűnését vonhatja maga után. Mindezek a jellemzők az emberi életkortól függetlenül – a gyermek-, a felnőtt- és az időskori tanulási folyamatokban is – hatnak tanulási képességeinkre. Ebből adódóan tehát nem jelenthető ki egyértelműen, hogy fiatal korban minden esetben egyszerűbb feladat a tanulás, mint idős korban.

Különbség van a tanuló és nem tanuló felnőttek motivációi között is.

A tanulni akaróknak két csoportjuk van:

- az egyik csoportba azok tartoznak, akik bármilyen formában hajlandók tanulni
- a másik csoportot azok alkotják, akik szintén tanulnak, de kizárólag csak akkor, ha segítséget kaptak az ehhez kapcsolódó mindenfajta nehézségeik és problémáik legyőzéséhez.

A nem tanulók ugyancsak két típusba sorolhatók:

- vannak, akik nem tudnak tanulni; esetükben az akadályok leggyakrabban anyagi természetűek./ sajnos környezetben egyre többen/ és
- vannak, akik nem akarnak tanulni, akik egyáltalán nem érzik, hogy nekik – személy szerint – nagyon nagy szükségük lenne az új ismeretekre.

Ez utóbbi a helytelen önismeret következménye; az ő esetükben legelőször ezt a hibát kell korrigálni.

Kell-e, érdemes-e felnőtt fejjel tanulni? A válaszom egyértelműen igen.

Igaz, hogy sokszor elviselhetetlenül sok és nehéz..... nem csak annak, aki tanul, hanem a családnak is teher.

Igaz, hogy rögtön nem látszik a befektetett munka eredménye....

de biztos állíthatom, hogy előbb vagy utóbb, de megtérül az elhatározás, a befektetett munka.

Szakirodalom:

Csoma Gyula: Bevezetés az andragógiába – Órai tananyag

Csoma Gyula: Az iskolai felnőttoktatás didaktikai alapjai. Tankönyvkiadó, Budapest./1989./

Csoma Gyula Felnőttoktatási sajátosságok. In Mayer József (szerk.): Problémák, kérdések – megoldások, válaszok. OKI, Budapest /2002./

<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=problemak-05-csoma-felnottoktatasi>

Új Pedagógiai Szemle: Kispálné Horváth Mária: A felnőttek tanulási jellemzői / 57.évf. 10.sz. 2007.okt./

Barkóczi Ilona – Putnoki Jenő: Tanulás és motiváció. Tankönyvkiadó. 1980.